

TVX: Nieuwe aanwijzingen over verspreiding

Maarten de Kock

e-mail: maarten.dekock@wur.nl

Introductie

Uit onderzoek eind jaren '90 kwam de tulpengalmijt als vector van Tulpenvirus X (TVX) maar voren. Ook is gebleken dat TVX via de kopmachine kan verspreiden. Echter, deze besmettingsroutes kunnen de toename van de TVX-problematiek niet volledig verklaren.

De laatste jaren zijn er verschillende aanwijzingen dat TVX ook via andere vectoren of op een manier zich kan verspreiden. Ondanks dat er nog weinig bewijs is, is het aan te bevelen om rekening te houden met deze aanwijzingen en elk risico op uitbreiding te beperken.

Mechanische verspreiding

- Mechanische verspreiding van TVX is tot nu toe alleen tijdens het koppen bestudeerd. Proeftuin Zwaagdijk en Agrifirm hebben aangetoond dat tijdens het ontbollen verspreiding van tulpenmozaïekvirus (TBV) plaats vindt. Het is zeer aannemelijk dat er ook verspreiding van TVX tijdens het ontbollen kan plaatsvinden.
- Het Toyama Agricultural Research Center heeft aangetoond dat er TVX-verspreiding plaats vindt wanneer gepelde bollen langs elkaar heen schuren.

Verspreiding voorkomen door ontsmetting

- Belangrijkste maatregel is het werken met virusvrije partijen of het strikt gescheiden telen, verwerken en bewaren van virusgeïnfecteerde partijen.
- Machines, gereedschap en andere oppervlakten moeten na gebruik schoongespoten worden met (zo warm mogelijk) water en eventueel zeep totdat alle gewasresten verdwenen zijn.
- Er zijn een aantal middelen die virus op gereedschap, machines en werkoppervlakten kunnen afdoden. Let op: middelen als formaline en alcohol zijn niet werkzaam tegen virussen.

Verspreiding via andere mijten ?

- Ondanks afwezigheid van tulpengalmijt werd er tijdens de bewaring verspreiding van TVX waargenomen. In éénjarige experimenten werd in 2008 gevonden dat ook de stromijt in staat was het TVX te verspreiden (met lage efficiëntie).

Verspreiding via water ?

- Hosta Virus X (HVX) behoort net als TVX tot de familie van potexvirussen en veroorzaakt problemen in de teelt en export van Hosta. Het risico op verspreiding van HVX is het grootst tijdens het spoelen van Hosta-planten en de verspreiding kan relatief efficiënt plaatsvinden. Hierdoor is het vermoeden ontstaan dat TVX tijdens de waterbroei via wondjes op de prikbakken eenvoudig kan verspreiden en vooral bij nateelt verrassingen kan veroorzaken.

Verspreiding via grondgebonden vector ?

- Vanuit onderzoeksinstituut Bioforsk (Noorwegen) is het bericht gekomen dat men TVX vanuit de bodem heeft geïsoleerd zonder dat in dat gebied tulp werd geteeld. Dit suggereert:
 - er virusoverdracht via nematoden of schimmels plaats kan vinden.
 - er een alternatieve waardplant is voor TVX waarin TVX zonder symptomen voorkomt.
 - omdat de symptomen van pseudo-Augusta overeen komen met agressieve TVX symptomen, het pseudo-Augustaziek mogelijk door TVX wordt veroorzaakt.

Onderzoek !

Het Productschap Tuin financiert in de periode 2009-2011 onderzoek naar deze manieren van verspreiding van TVX. Aansluitend kunnen doeltreffende maatregelen worden bedacht om de TVX-problematiek een halt toe te roepen. Op Open Dagen en in de vakbladen zal verslag worden gedaan.

Wat kan de praktijk ondertussen doen?

- Gescheiden teelt van virusvrije partijen, een goede bedrijfshygiëne en effectieve bestrijding van (tulpengal)mijt.
- Gescheiden nateelt van nabroei totdat bewezen is dat de nabroei-partij virusvrij is.
- Contact met PPO-BBF opnemen wanneer zich vreemde of onverklaarbare zaken voordoen omtrent TVX of andere virussen. Elke contact is vertrouwelijk. Alleen wanneer we met z'n allen dit probleem aanpakken, kan er een oplossing gevonden worden!